

Creații corale

de Irina Odăgescu — Tuțuianu

Despre creația de cameră, simfonică și vocal-sinfonică a compozitoarei Irina Odăgescu-Tuțuianu s-au scris pe drept articole favorabile. Considerăm necesară și instructivă analiza lucrărilor corale, lucrări ce atrag din ce în ce mai mult atenția atât a marelui public cât și a specialiștilor. Unele sînt simple cîntece în stil popular, cu un pronunțat farmec melodic, altele sînt poeme de proporții sau ample madrigale solid construite, deosebit de expresive.

Un cîntec viori plin de suavitate este *Marea inimă a țării* (1974), conceput pe versurile lui Ioan Meîțoiu. Compoziția realizează un plăcut paralelism *sol major-mi minor eolian*, urmat de o modulație îndepărtată la tonalitatea „do diez minor”, ca mai apoi, printr-o modulație cromatică să se revină la modul inițial. Dacă la început discursul muzical era conceput dens sub aspectul armonic, în secțiunea centrală se remarcă o rarefiere a scriiturii, realizîndu-se un binevenit contrast. În repriza cîntecului se remarcă din nou o scriitură armonică foarte concentrată, ce conduce spre o culminație, consolidînd astfel modul de *mi-eolian*.

Muzica este în concordanță cu versurile poetului, în care se evidențiază sentimentul dragostei de patrie.

Un alt cîntec, ce se caracterizează printr-un plus de expresivitate și personalitate este *Cîntînd plaiul Miorîței* (1976), pe versurile lui Nicușor Constantinescu. De data aceasta Irina Odăgescu utilizează o temă încadrată în tradiționalul minor armonic.

Mai departe este sistemul ritmic, în care predomină măsurile de 5 și 7, imprimînd limbajului sonor o evidentă asimetrie. Ca și în primul opus citat, se resimt intonații ale melosului popular. În secțiunea mediană se realizează modulații cromatice spre un centru tonal îndepărtat — *fa major* — care servește drept sextă napolitană pentru revenirea subtilă la „mi minor” de la început.

Compoziția utilizează cu un farmec aparte cromatismul, fără a cădea în formule mult folosite ale creatorilor romantici din veacul trecut, cu alte cuvinte, se preia tradiția cu noi semnificații armonice, prin apelarea discretă la unele relații modale.

Repriza reduce ideea inițială, de data aceasta cadentînd în *mi major*.

Caracterul lirico-pastoral este evident chiar de la o primă ascultare. Calitățile esențiale sînt corelația subtilă între un melos simplu și o ritmică asimetrică, la toate acestea se adaugă înlătuiri de armonii clare ce duc la pregnantă modulație spre *fa major*, care, după cum am mai spus, joacă și rolul de sextă napolitană a lui *mi minor*. Se cuvine a menționa faptul

că această piesă a fost premiată la festivalul național „Cîntarea României” în anul 1979.

Numele Patriei este una dintre reușitele indiscutabile ale autoarei. Versurile poetului Vasile Nicolescu ne impresionează prin inspirațiile lor metafore.

Allegro giocoso

5 7 5

S. Me-am născut în ani de floare Pe-a-le mi-o-ri - fei pla - iuri

A. Me-am născut în ani de floare Pe-a-le mi-o-ri - fei pla - iuri

T.

B.

Prima idee este tratată la unison :

Maestoso

5.

„ Ji seriu prin a - er flu - lu - rii ca -
vin - lul cel mai fru - mos ce le-a pur - tat pă - min - lul

Autoarea realizează un joc tonal *fa diez minor — re major*, culminînd cu o melodie generoasă în secțiunea centrală, expusă în *si major*.

Toa le vor creș - te mai pre - sus de fi - re...

După o amplă și fremătătoare desfășurare melodică, prin care Irina Odăgescu ne arată că știe să conducă în mod ferm o temă de amplă respirație, urmează o limpezire a tumultului armonic-melodic, ce coincide cu o repriză variată a primei idei expuse la începutul piesei. Revine și ideea secundă după schema a,b,a',b', terminată cu o codă în tonalitatea *fa diez major*. Compoziția *Numele patriei* a fost preterminată de Uniunea compozitorilor în anul 1979.

Dacă în aceste expresive miniaturi predomina stilul omofon, în piesa *Ochi de flori* (1979) concepută pe versuri populare se disting unele polifonii voit primitive, în care *isonul* are un rol important. Specificul modal — ne referim la modul eolian — este bine conturat, într-un discurs sonor simplu dar nu simplist.

Un alt aspect în creația autoarei îl reprezintă madrigalele de ample proporții: *Oglindire* (1971) pe versurile minunate ale regretatei poete Mariana Dumitrescu, piesă înregistrată de corul *Madrigal* sub conducerea maestrului Marin Constantin, pe un disc Electrecord, *De doi* (1976) pe versuri populare stilizate, distinsă cu premiul Uniunii compozitori-

lor (în anul 1978) și *Rugul pînii* pe versuri de Ion Crînguleanu.

Madrigalul *Oglindire* se impune prin complexitatea scriiturii vocale, modalismul ne apare larg-cromatic chiar de la început.

musical score for the vocal part of "Oglindire". It features a single vocal line with lyrics in Romanian. The score includes dynamic markings such as *parlando*, *cresc.*, and *poco*. The lyrics are: "Ca să mă aflu acum în luminile soarelui / Cu sufletul drept și înalt. / Cîtă putere în patru vînturi azvîrlită, / Cîtă viață risipită..."

În continuare se pot observa fascicole sonore de mare efect coloristic. A doua secțiune este tratată polifonic, cu ajutorul unor imitații libere, care tind spre o culminație dramatică. Secțiunea următoare — ben ritmată — apelează la motivele incisive caracteristice. Secțiunea a patra este de un mare farmec melodic, cu un bine găsit *ison* la vocile de altiste. În cea de a cincea secțiune se îmbină tehnica *parlando* cu scriitura acordică și cu tehnica fascicolelor sonore ca, în cele din urmă, să se revină la ideea inițială, mult amplificată timbral și continuată cu un sugestiv *recitando*.

Poezia Mariane Dumitrescu, de o mare profunzime și cu o evidentă nuanță meditativă este talmăcită cu originalitate, culminînd cu imaginea simbolică :

...Ca să mă aflu acum în luminile soarelui
Cu sufletul drept și înalt.
Cîtă putere în patru vînturi azvîrlită,
Cîtă viață risipită“...

În madrigalul *De doi*, compozitoarea concepe limbajul sonor cu multe recitative, — care ne amintesc de baladele populare, — îmbinate subtil cu instrumentele de percuție : toaca, campane, gong, vibrafon, tamburo piccolo, 3 tom-tom, temple-block, piatti, triangolo, și timpani. Textul este plin de noblețe :

...Cum vi se împletesc coșițele / să vi se'mpletească sufletele“.

În secțiunea următoare corul imită, în cele din urmă conturîndu-se expresive *cluster*e incomplete, de mare efect dramatic :

„numai brațe de îmbrățișat vă fie dat“...

Secțiunea a treia este dedicată instrumentelor de percuție, apoi corului vorbit cu efectul notat *susurando* într-o notație aleatorie, fără măsură. Ultima structură este pur acordică, strălucitoare, reliefînd și consolidînd un mod de do cu cvartă mărită și treapta șaptea alterată inferior : „să vă iubiți să fiți fericiți...“

Ce este atrăgător la această piesă de amplă respirație ? Îmbinarea unui concept modal tradițional cu efecte timbrale novatoare : sonorități percutante, cor vorbit, fascicole sonore, momente aleatorice, într-un tot unitar expresiv și original.

Ultimul madrigal de care ne ocupăm se intitulează *Rugul pînii*.

Este un opus liric, iar versurile degajă melancolie : „fumul acela de iarnă tușind pe toate gurile ieșite la moarte, încă mai pare un răzvrătit surd, care bate la o tobă pe cîmpuri departe“...

musical score for the vocal part of "Rugul pînii". It features a vocal line with lyrics in Romanian. The score includes dynamic markings such as *funesto* and *p*. The lyrics are: "Ar-dem pe cru-ța mor-ții / Cînd am pus pe i-ri-ma Tri-gu-lui mi-ria / tot cum a-ră-lam" (partially visible).

În acest poem coral, efectele expresive de toacă și de tamburină se îmbină cu recitarea unei femei. Urmează un fragment în care corul vorbit, fascicole sonore, corul tratat polifonic — în sens tradițional — și acordic — cu caracter politonal — generează o plăcută coloratură sonoră. Ea este continuată de un *fugato*.

Apoi se impune o temă cantabilă, expusă la sopran, suprapusă peste pedala altistelor și prelungită cu cromatisme de tip bartokian (fa diez, sol, la bemol, sol, fa becar, etc.), culminînd în secțiunea agitato cu o polifonie densă, obținută prin valorificarea corului vorbit și a unor dramatice cluster, precum și a sonorităților evocatoare de clopote —, ca în cele din urmă să se evidențieze sensul solar al muzicii și al cuvintelor :

...„Dar atîta grîu și flori ce ies pe lume
Către firea zilelor de azi
Îi înalță veșnic în lumină
Ca pe niște fără seamăn brazi“...

Corurile scrise de Irina Odăgescu Țuțuianu relevă două stiluri deosebite : unul cantabil, tradițional, pe linia modalismului diatonic cultivat de marii maeștri Sabin Drăgoi, Paul Constantinescu sau Sigismund Toduță, altul cu tendințe spre „atematism“, asociat unui modalism cromatic cu treptele mobile prin excelență. În primul stil, predomină formele cu repriză ; în cel de al doilea, principiul structurilor cu o permanentă varietate. Sub aspectul pur timbral, în corurile canta-

bile se evidențiază o scriitură simplă și aerată, în madrigale, dimpotrivă, o scriitură complexă, pe de o parte reliefând „sunete determinate“, pe de altă parte, „sunete nedeterminate“ și îmbinate cu multă fantezie cu sonoritățile instrumentelor de percuție.

Și într-un stil, și-n altul se relevă o prelucrare creatoare a folclorului, autoarea fie apro-

piindu-se de citat, fie transfigurându-l expresiv.

Dincolo de toate acestea ținem să accentuăm măiestria și expresivitatea nobilă a acestor coruri, demne de a fi interpretate în marile săli de concerte din țară și de peste hotare.

Alina MUȘAT-POPOVICI

Societatea profesorilor de muzică și desen din R. S. România

Societatea profesorilor de muzică și desen din R. S. România a fost înființată în 1970 din inițiativa profesorilor de specialitate, îndeosebi a celor din București, printre care și semnatarul acestor rânduri. Ministerul Educației și Învățământului, ce coordonează activitatea tuturor societăților științifice, a răspuns pozitiv dorinței unanime a profesorilor din cele două specialități și la conferința pe țară din 17 aprilie 1970 a celor peste 100 de delegați, veniți din toate județele țării, s-au pus bazele juridice legale ale societății. Dăm mai jos componența primului Birou de conducere al Societății și al secțiilor: președintele Societății — D. D. Botez, prof. univ., maestru emerit al artei; vicepreședinte — secția muzică: Constantin Ionescu, conf. univ. la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” — București; vicepreședinte pentru secția desen — Danu Teodor, prof. la Liceul de artă „N. Tonitza” — București; secretar general — Anton Scornea — profesor de muzică gradul I la Liceul „D. Cantemir” — București. Cei doi vicepreședinți lucrau cu secțiile specialității lor din care făceau parte: Muzică-Metodică: Ion Serfezi — prof. univ. Conservatorul „Ciprian Porumbescu” — București, Creație și interpretare — Alexandru Pașcanu — prof. univ. Conservatorul „Ciprian Porumbescu” — București; desen: Metodică: Alexandru Tohăneanu — prof. univ. Institutul de artă „Nicolae Grigorescu” — București; Creație: Ion Sălișteanu lector Univ. Institutul de artă „N. Grigorescu din București, Istoria și teoria artei: conf. univ. Maria Dumitrescu — conf. univ. la Institutul de artă „N. Grigorescu“.

Aceste colective de muncă au cuprins și pe alți numeroși profesori de specialitate din școli, licee de cultură generală, școli și licee de artă, institute de învățământ superior din București, Iași, Cluj-Napoca, Brașov, Timișoara, Tirgu-Mureș. Societatea profesorilor de muzică și desen are în prezent 41 de filiale, fiind reprezentate toate județele țării. Noi dorim ca profesorii de muzică și desen, în fiecare unitate școlară, să reprezinte motorul activității culturale artistice din școală și din afara școlii.

Multiplele realizări ale profesorilor de muzică și desen sînt consemnate în diplomele obținute la concursurile de tineret din cadrul

Festivalului național „Cîntarea României“. Serbările școlare trimestriale, anuale sau cele de la căminele culturale și casele de cultură, în care prezența profesorilor de muzică este cît se poate de activă, sînt dovezi grăitoare ale dăruirii și angajării întregii capacități de creație și interpretare a profesurii de muzică, pentru școală și artă. Dacă personalitatea și munca profesorului de muzică ar rămîne numai în cadrul strict al lecțiilor din clasă, el ar abdica de la una din marile lui îndatoriri — de a fi promotorul activității culturale-artistice în școală și în afara școlii.

În sutele de inspecții și lecții deschise pe care le-am făcut și la care am asistat, în Capitală și în țară, am constatat întotdeauna că profesorul lucrează pe multiple planuri: școală, formații artistice, instituții de cultură.

Societatea noastră a organizat numeroase concerte și alte manifestări în care profesorii de artă și-au etalat munca și talentul. Am sprijinit prin filialele noastre apariția unor publicații de specialitate, de creație și interpretare, metodice, lucrări monografice, etc. Participarea Societății noastre la organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare pentru profesorii de muzică împreună cu Institutul central de perfecționare a cadrelor didactice a însemnat o orientare a programei acestor cursuri spre acțiuni practice, de care profesorii aveau nevoie în școlile unde activau.

Între anii 1976—1979, cîte 150—200 de profesori de muzică au beneficiat de expuneri și demonstrații practice făcute de profesori metodiști, membri în conducerea și în secțiile filialelor, dintre care cităm pe Vasile D. Nicolescu, Anton Scornea, Dumitru D. Stancu, Ana Motora Ionescu, Valeriu Pop Băleni, Ion Delu, Mircea Gorgos, Alexandru Rusin, Silviu Georgescu, Nicolae Istrate.

Am dori să ne oprim și asupra unor perspective din planul de muncă pe anul 1983 și cele de viitor (nu prea îndepărtat). Am îndemnat filialele noastre să organizeze medalioane muzicale și plastice. În 1983 este centenarul Ciprian Porumbescu și fiecare profesor de muzică trebuie să dedice acestui însemnat compozitor român al veacului al XIX-lea o comemorare, în care să se cînte din creația lui. Cursurile de vară, ne propunem să le organizăm tot în